

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Охорона ґрунтів і відтворення їх родючості

Освітня програма Агрономія

Спеціальність 201 Агрономія

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “23” серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Охорона ґрунтів і відтворення їх родючості
Освітня програма	Агрономія
Спеціальність	201 Агрономія
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Освітній рівень	Магістр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс / семестр	1 курс / 2 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 36 год. Практичні заняття – 24 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Охорона ґрунтів стає нині особливо актуальною в зв'язку із зростаючим приростом населення Землі та продовольчою проблемою, яка для багатьох країн є досить гострою.

Світові продовольчі ресурси складаються з рослинних продуктів, продуктів тваринництва і біологічних запасів морів. Збільшення продуктів перших двох груп можливе лише при раціональному землекористуванні.

Мета та цілі курсу:

Мета курсу: ознайомити студентів з теоретичними і практичними проблемами пов'язаними з відтворенням родючості ґрунтів; сформувати вміння оцінки родючості та здійснювати заходи із прогнозування, планування раціоналізації використання і охорони земель незалежно від форм власності і господарювання.

Завдання курсу: здобуття відповідного обсягу теоретичних, методологічних знань та практичних навичок з оцінювання та прогнозування стану ґрунтового покриву, раціонального використання ґрунтів, збереження та відтворення їх родючості.

Компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК 5. Здатність розробляти проекти та управляти ними;

СК 3. Здатність створювати нові технології та застосовувати сучасні технології агрономії, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи технології вирощування сільськогосподарських культур.

СК 4. Здатність оцінювати придатність земель для вирощування сільськогосподарських культур з урахуванням вимог щодо забезпечення кількості та якості продукції;

СК 6. Здатність презентувати результати професійної та наукової діяльності фахівцям і нефахівцям;

СК 7. Здатність самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням загальноприйнятих методів і стандартів ґрунтових та рослинних зразків.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі

проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів;

ПРН 7. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно-безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності;

ПРН 8. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення, оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики;

ПРН 12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, в тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Земля як складова навколишнього природного та об'єкт правової охорони	Ознайомитись із теоретичними основами охорони земель.	Тестування за темою. Виконання самостійної роботи.
2.	Правовий режим земель сільськогосподарського призначення.	Розглянути поділ земель на категорії відповідно до їх цільового призначення, поняття і склад земель сільськогосподарського призначення. Проаналізувати особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
3.	Правовий режим земель інших категорій.	Поняття та склад природно-заповідного фонду і природоохоронного призначення. Правовий режим земель оздоровчого та рекреаційного призначення. Правовий режим земель історико-культурного призначення. Поняття і загальна характеристика правового режиму земель лісового та водного фонду Правове регулювання використання земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
4.	Охорона та раціональне використання земель, як основна умова їх збереження.	Ознайомитись та вивчити стан земельних ресурсів України, розглянути основні вимоги щодо їх охорони.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
5.	Правове регулювання землеустрою та ведення державного земельного	Вивчити поняття і зміст землеустрою. Розглянути державний земельний кадастр, значення його ведення, державна реєстрація, облік кількості та якості земельних ділянок, бонітування ґрунтів.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання

	кадастру, як засобів ефективного та раціонального використання земельних ресурсів.		самостійної роботи.
6.	Державний контроль за використанням та охороною земель в Україні.	Розглянути та вивчити поняття, завдання і значення державного контролю за використанням та охороною земель. Система органів, що здійснюють земельний контроль в Україні. Проаналізувати методи здійснення державного контролю за використанням та охороною земель.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
7	Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.	Поняття юридичної відповідальності за земельні правопорушення. Земельне правопорушення як підстава юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності за земельні правопорушення.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
8	Забруднення земель та норми щодо деградації земель.	Розглянути та вивчити забруднення земель: загальна характеристика та правове регулювання. Загальні положення про деградацію. Види деградації ґрунтів. Діагностичні критерії деградації ґрунтів. Правове регулювання питання деградації земель. Стан земель на прикладі Івано-Франківської області	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
9	Основи протиерозійного захисту території.	Розглянути принципи захисту ґрунтів від водної ерозії. Агротехнічні протиерозійні заходи. Протиерозійна ефективність сільсько-господарських культур. Ґрунтозахисні сівозміни. Агролісомеліоративні та лукомеліоративні протиерозійні заходи. Гідротехнічні протиерозійні заходи.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
10	Раціональне використання схилівих земель.	Розглянути та вивчити ґрунтозахисну контурно-меліоративну систему землекористування. Диференційоване використання земельних ресурсів. Контурно-смугова організація території. Фізичні та математико-статистичні моделі прогнозування твердого змиву та стоку. Принципи захисту земель від водної ерозії. Система протиерозійних заходів. Протиерозійно стійкий агроландшафт (поняття, основні принципи створення.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
11	Система протидефляційних	Розглянути прогнозування дефляції на основі фізичних та математико-статистичних моделей. Протидефляційна агротехніка. Поєднання	Тестування за темою.

	заходів.	протиерозійних і протидефляційних заходів у регіонах спільного прояву	Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
12	Дегуміфікація ґрунтів.	Розглянути та вивчити причини та наслідки де гуміфікації. Методи відтворення запасів гумусу в ґрунтах. Відтворення запасів гумусу за різних технологій обробітку ґрунту – традиційної, мінімальної, нульової.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
13	Біологічна та агрохімічна деградація	Розглянути та вивчити основи поняття про біологічну деградацію та токсифікацію ґрунту. Заходи боротьби із біологічною деградацією. Застосування бактеріальних препаратів для підвищення та відтворення родючості ґрунтів. Поняття про агрохімічну деградацію. Збалансоване використання мінеральних добрив – поняття, значення для відтворення родючості ґрунту.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
14	Меліорація та використання радіаційно забруднених ґрунтів.	Розглянути та вивчити джерела і наслідки радіонуклідного забруднення ґрунтів.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
15	Рекультивація порушених ґрунтів.	Розглянути та вивчити Загальні вимоги до рекультивації земель. Класифікація порушених земель для рекультивації. Напрями рекультивації. Критерії вибору напрямку рекультивації.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
16	Оптимізація структури сільсько-господарських ландшафтів.	Розглянути поняття про адаптивно-ландшафтне землеробство. Оптимізація структури сільськогосподарських ландшафтів. Консервація земель. Напрями використання земель, що виводяться із інтенсивного використання.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
17	Моніторинг ґрунтового	Розглянути поняття про екологічний моніторинг. Види моніторингу (фоновий, базовий, кризовий, науковий). Моніторинг ґрунтового покриву.	Тестування за темою.

покриву.	Установи та відомства, що здійснюють моніторинг ґрунтів в Україні. Методи дистанційного моніторингу ґрунтового покриву. Нормативи основних типових ознак еталонного ґрунту. Структура і зміст еколого-агрохімічного паспорту.	Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
----------	---	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Практичне заняття	25
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	15
Екзамен (у II семестрі).	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Практичні з-тя		4		4		4		4		4		5						25
Самостійна р-та														10				10
Індивідуальні завдання																15		15
Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь		4		4		4		4		4		5		10		15	50	100

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та
-----------------------------------	---

	інше
Кабінет 106, 35 м ²	Мультимедійний проектор, 1 шт Мультимедійний екран, 1 шт
Література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Булигін С.Ю., Вітвіцький С.В. Охорона ґрунтів в агроландшафтах . Навчальний посібник . К.: Видавництво, 2017. 442 с. 2. Гавриш Н. С. Еколого-правове регулювання у сфері охорони ґрунтів. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2011. Вип. 4. С. 100-106. 3. Гавриш Н. С. Особливості правового регулювання охорони земель і ґрунтів населених пунктів України. Юридичний вісник. 2012. № 2. С. 92-97. 4. Гавриш Н. С. Теоретико-правові засади основних понять і термінів щодо раціонального використання та охорони ґрунтів. Актуальні проблеми політики. 2012. Вип. 44. С. 57-66. 5. Дегтярьов В.В. Охорона і відновлення родючості ґрунтів: цикл лекцій для студентів ОС «магістр» спеціальності 201 «Агрономія» освітньо-наукової програми «Експертна оцінка ґрунтів» Харків: Стиль-Издат, 2017. 257 с. 6. Закон України “Про охорону земель” № 962–IV: Прийнятий 19 червня 2003 року // Офіц. Вісн. 2003. № 29. С. 1431. 7. Охорона ґрунтів і відтворення їх родючості: навч. посіб. / В.О. Забалуєв, А.Д. Балаєв, О.Г. Тараріко, Д.Г. Тихоненко, В.В. Дегтярьов, О.Л. Тонха, О.В. Піковська, Д.В. Гавва, О.С. Жернова, О.І. Козлова. Харків: ФОП Бровін О.В., 2017. 348 с. 8. Практикум з охорони і відновлення родючості ґрунтів: Навчальний посібник /. Забалуєв В. О., Петренко Л. Р., Піковська О. В. Київ: ЦП Компрінт, 2015. 410 с. 9. Охорона ґрунтів: Підручник / М.К. Шичула, О.Ф.Гнатенко, Л.Р. Петренко, М.В. Капштик. 3-ге вид., випр. К.: Т-во Знання”, КОО, 2011. 398 с. 10. Наукові та прикладні основи захисту ґрунтів від ерозії в Україні (Колективна монографія). С. А. Балюк, Д. О. Тімченко, М. М. Гічка, М. В. Куценко, В. І. Бураков та ін.. Х., 2010. 538 с. 11. Проект закону України «Про збереження та охорону їх родючості». 2013 р. 12. Протиерозійна організація території : Навчальний посібник / Обласов В. І., Балик Н. Г. К., Аграрна освіта, 2010. 215 с. 13. Оверковська Т.К. Правові засади охорони земель від забруднення та псування в Україні : [монографія]. Вінниця : ПП «Едельвейс і К», 2010. 220 с. 14. Оверковська Т. Еколого-правові засади охорони ґрунтів./ 2020. 98-105 с. 	

7. Контактна інформація

Кафедра лісового і аграрного менеджменту	Факультет природничих наук вул. Галицька, 201 каб. 206, 107 тел. (0342) 59-61-66 (0342) 59-61-72 сайт: https://kag.pnu.edu.ua/ E-mail: klam@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Турак Олег Юрійович
Контактна інформація викладача	oleg.turak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» академічної
--------------------------	---

	<p>доброчесності та Кодексу про етику викладача та положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності, Положення про запобігання плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; отримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У випадку порушень і зловживань (невідвідування занять більше 50% часу – недопущення до іспиту)</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).</p>
Додаткові бали	<p>Позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність.</p>

Викладач

О. Турак